

STRATEGIA OCHRONY PRZYRODY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2011-2030

I Warsztaty tematyczne: 3. Krajobraz i przestrzeń województwa śląskiego Zagadnienia do dyskusji

3. 1. Zasoby krajobrazu:

- krajobrazy naturalne (nizinne, wyżynne, górskie),
- krajobrazy kulturowe (układy ruralistyczne, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, cmentarze, założenia rezydencjonalne, krajobraz komponowany – o wartościach historycznych i zabytkowych).

3. 2. Zasoby przestrzeni (obszary funkcjonalne):

- obszary o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego,
- obszary ochrony zasobów przyrodniczych,
- obszary występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska,
- obszary rozwoju funkcji użytkowych,
- obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- obszary użytkowane i zagospodarowane zgodnie i niezgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi,
- obszary środowiska przyrodniczego odporne i nieodporne na degradację oraz zdolne i niezdolne do regeneracji,
- obszary konfliktów przyrodniczo-przestrzennych (problemowe).

3. 3. Badania nad krajobrazem i przestrzenią:

- jednostki badawcze i kadry – stan (wykaz jednostek, specjalizacji i specjalistów), problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- tematy badawcze zakończone i prowadzone – stan (problemowy wykaz tematów; badania podstawowe, eksperymentalne, wdrożenia i patenty; w tym dotyczące regionu), problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- finansowanie badań – stan (źródła i wielkość środków finansowych – własnych, krajowych, zagranicznych), problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- zaplecze lokalowe i laboratoryjne – stan, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- współpraca krajowa i zagraniczna – stan, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje
- regionalne towarzystwa naukowe – stan (wykaz jednostek, specjalizacji i specjalistów), problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- studencki ruch naukowy – stan, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje.

3. 4. Zagrożenia dla krajobrazu i przestrzeni – rodzaje, skutki i przeciwdziałanie:

- zły jakości dokumenty planistyczne (studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń dokumentów planistycznych, opracowania ekofizjograficzne, waloryzacje przyrodnicze), nieaktualność informacji w nich zawartych lub ich brak,
- zmiany zagospodarowania terenu dokonywane w przypadku braku planu miejscowego (decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzje o warunkach zabudowy) oraz na podstawie przepisów specjalnych,
- „bezkarność planowania przestrzennego”,
- brak ładu przestrzennego oraz nieprzestrzeganie zasad rozwoju zrównoważonego,

- brak metod pomiaru i standaryzacji ładu przestrzennego oraz rozwoju zrównoważonego (do obligatoryjnego stosowania w planowaniu przestrzennym),
- standardy, parametry oraz wskaźniki planistyczne i urbanistyczne,
- naruszanie spójności przestrzennej ekosystemów, ich fragmentacja i izolacja,
- samowola budowlana,
- presja inwestorów,
- nadmierna penetracja środowiska przyrodniczego przez człowieka,
- ocena zagrożenia krajobrazu metodą regionalnej czerwonej listy (jako podstawa budowania programów ochrony).

3. 5. Zagospodarowanie przestrzenne – ochrona i użytkowanie przestrzeni:

- A. Dokumenty planistyczne – aktualność, poziom merytoryczny, skuteczność oraz możliwości i sposoby poprawy efektywności ochrony krajobrazu i przywracania ładu przestrzennego, rekomendacje:
 - opracowania ekofizjograficzne gmin i województwa,
 - studia i kierunki zagospodarowania przestrzennego gmin,
 - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (części obszarów gmin),
 - plan zagospodarowania przestrzennego województwa,
 - prognozy wpływu ustaleń studiów oraz planów zagospodarowania przestrzennego.
- B. Decyzje administracyjne – udział w zmianach zagospodarowania przestrzennego gmin, wpływ na krajobraz i ład przestrzenny, potrzeby i możliwości ograniczenia procedury, rekomendacje:
 - o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
 - o warunkach zabudowy,
 - wydawane na podstawie przepisów specjalnych.
- C. Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gmin – przydatność dla oceny zmian w zakresie ochrony krajobrazu oraz poprawy ładu przestrzennego, rekomendacje.
- D. Przeglądy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa oraz raporty o jego stanie – przydatność dla oceny zmian w zakresie ochrony krajobrazu oraz poprawy ładu przestrzennego, rekomendacje.
- E. Monitoring skutków realizacji przyjętych dokumentów planistycznych w zakresie oddziaływania na środowisko przyrodnicze – częstotliwość, wskaźniki, wyniki oraz wpływ na eliminację lub ograniczenie negatywnych oddziaływań, rekomendacje:
 - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - planów zagospodarowania przestrzennego gmin i województwa,
 - strategii rozwoju regionalnego (województwa).
- F. Organy doradcze – udział przyrodników i skuteczność działania dla ochrony krajobrazu i poprawy ładu przestrzennego, rekomendacje:
 - gminne i wojewódzkie komisje urbanistyczno-architektoniczne.
- G. Ochrona obszarów ważnych dla zachowania różnorodności biologicznej, georóżnorodności i krajobrazu – skuteczność, intensywność zmian dotychczasowego użytkowania, problemy, sposoby przeciwdziałania, rekomendacje:
 - grunty rolne i leśne,
 - lasy szczególnie chronione (lasy ochronne),
 - obszary ochrony przyrody,
 - obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,
 - obszary uzdrowisk,

- udokumentowane złoża kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych.

H. Kodeks dobrych praktyk.

3. 6. Ochrona krajobrazu:

- ustawowe formy ochrony krajobrazu naturalnego i kulturowego – stan, reprezentatywność i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- ochrona *in situ* (bierna i czynna – programy ochrony, konserwacji, restytucji, rewitalizacji, rekultywacji) – stan i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- ochrona krajobrazu na obszarach chronionych – stan i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- ochrona krajobrazu w leśnictwie – stan i skuteczność ochrony, potrzeby i możliwości, problemy,
- ochrona krajobrazu w rolnictwie – stan i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- ochrona krajobrazu w rybactwie śródlądowym – stan i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- ochrona krajobrazu na terenach zurbanizowanych i uprzemysłowionych – stan i skuteczność ochrony, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- uwarunkowania przyrodnicze dla ochrony krajobrazu.

3. 7. Edukacja o krajobrazie:

- programy nauczania na wszystkich poziomach edukacji formalnej (przedszkolnej, szkolnej, wyższej) – stan i potrzeby (merytoryczne, kadrowe, czasowe, lokalowe, techniczne i finansowe), rekomendacje,
- edukacja pozaszkolna – stan i potrzeby (merytoryczne, kadrowe, czasowe, lokalowe, techniczne i finansowe), rekomendacje,
- edukacja wybranych grup społecznych i zawodowych – stan i potrzeby (merytoryczne, kadrowe, czasowe, lokalowe, techniczne i finansowe), rekomendacje,
- edukacja powszechna społeczeństwa – stan i potrzeby (merytoryczne, kadrowe, czasowe, lokalowe, techniczne i finansowe), rekomendacje,
- innowacyjne metody oraz zalecane kierunki powszechnej edukacji o krajobrazie,
- konkursy i olimpiady (biologiczne, ekologiczne, fotograficzne, geograficzne) jako forma promocji ochrony krajobrazu i wyłaniania talentów wśród dzieci, młodzieży i studentów – stan, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje,
- współpraca instytucji i stowarzyszeń oraz lokalne inicjatywy w zakresie edukacji i ochrony krajobrazu – stan i przykłady, problemy, potrzeby, możliwości i rekomendacje.